

PAR UZTICĪBU DOMĀŠANAI UN PAR DOMĀJOŠAS DVĒSELES BŪTĪBU. PAR MEDITĒŠANU

Modrai dienas apziņai cilvēciskā domāšana ir kā sala iespaidu, sajūtu, jūtu utt. straumēs, kas veido dvēseles dzīves saturu. Cilvēks ir noteiktā mērā ticis galā ar kādu iespaidu, ar kādu sajūtu, kad viņš to ir aptvēris, tas nozīmē, kad viņš ir noformulējis domu, kas apgaismo šo iespaidu, šo sajūtu. Pat kaislību un afektu vētrā var iestāties relatīvs miers, ja dvēseles kuģis ir piepūlējies sasniegt domāšanas salu.

Dvēselē dzīvo dabiska uzticība domāšanai. Dvēsele jūt, ka tai būtu jāpazaudē jebkāda drošības sajūta dzīvē, ja tā nevarētu uzticēties domāšanai. Kad sākas šaubas par domāšanu, beidzas veselīga dvēseles dzīve. Ja arī cilvēks nevar domās tikt skaidrībā par kaut ko, tad tomēr viņam jābūt tam mierinājumam, ka, skaidrība ir sasniedzama, ja vien viņš varētu sasparoties pietiekami intensīvai un precīzai domāšanai. Cilvēks var samierināties ar paša nespēju tikt skaidrībā par kaut ko ar domāšanas palīdzību, taču viņš nevar paciest domu, ka pati domāšana kā tāda nevarētu sniegt apmierinājumu, ja vien viņš varētu to izmantot tā, kā tas ir nepieciešams noteiktā situācijā, lai sasniegtu pilnu skaidrību.

Šis dvēseles noskaņojums attiecībā uz domāšanu ir pamatā jebkurai cilvēces tieksmei pēc zināšanām. Lai arī noteikta dvēseles konstitūcija var to nomākt, tomēr tumšajā dvēseles jūtu jomā tas vienmēr ir atpazīstams. Tie domātāji, kuri šaubās par pašas domāšanas spēku un derīgumu, maldās attiecībā uz savas dvēseles pamatnoskaņojumu, jo būtībā bieži vien tas ir viņu pašu domāšanas pārspīlētais asums, kas liek viņiem šaubīties un uzdod mīklas. Ja viņi patiešām neuzticētos domāšanai, tad viņi nedomātu sevī ar šīm šaubām un mīklām, kuras taču ir tikai domāšanas augļi.

Tas, kurš attīsta sevī šeit raksturoto sajūtu attiecībā uz domāšanu, piedzīvo tajā ne tikai kaut ko tādu, ko viņš izveido sevī kā dvēseles spēku, bet arī kaut ko tādu, kas pavisam neatkarīgi no viņa un viņa dvēseles ietver sevī pasaules būtību. Tā ir pasaules būtība, līdz kurai viņam jāizstrādājas, ja viņš grib dzīvot elementā, kas **vienlaicīgi** pieder gan viņam, gan no viņa neatkarīgai pasaulei.

Spēja nodoties domu dzīvei satur sevī kaut ko dziļi nomierinošu. Dvēsele jūt, ka viņa jau šajā dzīvē var zināmā mērā tikt vaļā no **sevis pašas**. Un šī izjūta dvēselei ir tikpat vajadzīga kā pretēja, proti, ka tā spēj būt pilnīgi sevī pašā. Abas izjūtas ir veselīgai dzīvei nepieciešamie svārsta vēzieni. Būtībā miegs un nomods ir tikai šo svārstību galēja izpausme. Nomoda stāvoklī dvēsele ir sevī, dzīvo pašas dzīvi, miegā tā zaudē sevī vispārējā pasaules pārdzīvojumā, tātad zināmā mērā ir atšķirta no sevis pašas. Abi svārsta stāvokļi izpaužas arī dažādos citos iekšējās dzīves stāvokļos. **Dzīve domās ir dvēseles atbrīvošanās no sevis pašas, tāpat kā dzīve jūtās, sajūtās, afektos utt. ir izpausme tam, ka dvēsele ir pati sevī.**

Tādējādi domāšana sniedz dvēselei mierinājumu, kas tai ir nepieciešams līdzeklis pret pamestības sajūtu pasaulē. Cilvēks pamatoti var sajūst: "Kas es esmu vispārējās pasaules norises plūsmā, kas plūst no bezgalības uz bezgalību, ar savām jūtām, ar savām vēlmēm un ar savu gribu, kurām taču ir kāda nozīme tikai man pašam?" Tikko cilvēks patiešām ir sajūtis dzīvi domās, viņš var nostādīt pretī šai sajūtai citu: **"Domāšana, kurai ir darišana ar šīs pasaules norisēm, uzņem tevi ar tavu dvēseli sevī; tu dzīvo šajās norisēs, ja domājot ļauj to saturam ieplūst tevī."** Tad cilvēks var sajūst sevi pasaules pieņemtu un savu esamību tajā attaisnotu. No šī dvēseles noskaņojuma izriet stiprinājums, ko tā izjūt kā izrietošu no pašām pasauli pārvaldošajām varām saskaņā ar tās viediem likumiem.

No šīs izjūtas tad vairs nav tālu līdz solim, pēc kura dvēsele sev var teikt:

"Nevis vienkārši es domāju, bet gan kaut kas domā mani; pasaules tapšanas norise izsaka sevi mani; mana dvēsele vienkārši piedāvā skatuvi, uz kuras pasaule izdzīvo sevi kā doma."

Viena otra filosofija var noliegt šo izjūtu. Var ar visdažādākajiem pamatojumiem šķietami pilnīgi pārliecinoši pierādīt, ka tikko izteiktā doma par to, ka "pasaule domā sevi cilvēka dvēselē", ir absolūti maldīga. Uz to var teikt, ka ir jāsaprot, ka šī doma ir tāda, kas tiek izstrādāta iekšējā pārdzīvojumā. Tikai tas, kurš to šādi ir izstrādājis, pilnīgi saprot tās derīgumu un zina, ka nekādi "atpēkojumi" nevar satricināt šo viņa pārliecību. Tas, kurš to ir izstrādājis, pavisam skaidri redz, ko īstenībā maksā daudzi "atpēkojumi" un "pierādījumi". Tie bieži vien liekas neapstrīdami tikai tik ilgi, kamēr vēl var turēties pie maldīga priekšstata par to pārliecinošo spēku. Ir grūti saprasties ar cilvēkiem, kuri uztver šos pierādījumus kā

noteicošus. Viņiem neizbēgami ir jāuzskata, ka citi maldās, jo viņi vēl nav veikuši sevi iekšējo darbu, kas novestu viņus līdz tās domas atzišanai, kas viņiem liekas maldīga vai pat muļķīga.

Tam, kurš grib atrast pieeju garazinātnei, der tādas meditācijas, kā tikko raksturotā. Tādam cilvēkam taču ir jāsatgavo sava dvēsele tam, lai tā rastu pieeju garīgajai pasaulei. Šī pasaule var palikt slēgta visaprātīgākajai domāšanai, vispilnīgākajam zinātniskumam, ja pati dvēsele neko neatnes pretī garīgiem faktiem vai ziņojumiem, kuri vēlas tai atklāties. Ja cilvēks vairākkārt ir sajutis, kāds stiprinājums nāk no dvēseles noskaņojuma, ko var izpaust vārdos: **"Domājot es sajūtu sevi vienotu ar pasaules norises plūsmu"**, tas viņam var būt laba satgavošanās garīgo atziņu izpratnei. Šeit mazāk svarīga ir šīs domas abstraktā izziņas vērtība; daudz būtiskāk ir ik pa laikam sajūst dvēselē tās stiprinošo iedarbību, kad tās spēcīgā straume pārņem un caurstrāvo visu dvēseles dzīvi kā garīgas dzīvības gaiss. Runa ir ne tikai par to, lai iepazītu šādas domas saturu, bet gan par **pārdzīvojumu**. Iepazīta tā tiek jau tad, **javienu reizi** ar pietiekamu pārliecības spēku ir kādu laiku uzturējiesies dvēselē, bet, lai no tās izaugtu garīgās pasaules būtņu un faktu izpratnes augļi, pēc tam, kad tā tika izprasta, tā arvien no jauna jāatdzīvina dvēselē. Dvēsele arvien no jauna ar to jāpiepilda, jāļauj kādu laiku tikai tai vien atrasties dvēselē, izslēdzot visas citas domas, izjūtas, atmiņas utt.. **Šāda atkārtota koncentrēšanās uz kādu pilnīgi izprastu domu savēl dvēselē kopā spēkus, kas parastajā dzīvē ir izkaisīti. Šie kopā savilkto spēki kļūst par garīgās pasaules un tās patiesības uztveres orgāniem.**

Visā, kas šeit tiek iezīmēts, var atpazīt pareizo meditēšanas procesu. Vispirms cilvēks piepūlas pilnīgi izprast kādu domu, ko var panākt ar līdzekļiem, ko mums sniedz parastā dzīve un parastās izziņas spējas. Tad viņš atkārtoti iegremdējas šajā domā, pilnīgi savienojas ar to. Dvēseles stiprinājums rodas, dzīvojot ar šādu iepazītu un saprastu domu. Šeit tika minēts piemērs no pašas domāšanas dabas. Tas tika izvēlēts tādēļ, ka ir meditēšanai sevišķi auglīgs. Taču šeit teiktais attiecas tikpat labi uz jebkuras domas meditēšanu, kas ir apgūta aprakstītā veidā. Tikai meditējošam sevišķi auglīgi ir, ja viņš pazīst dvēseles noskaņojumu, kas rodas no raksturotām dvēseles svārstībām. Tad viņš visdrošāk nonāk pie izjūtas, ka pašā meditācijā tieši saskaras ar garīgo pasauli. Un šī izjūta ir meditācijas veselīgais auglis. Šai izjūtai vajadzētu izstarot savu spēku uz visas pārējās nomoda dzīves saturu, bet nevis tādējādi, ka dvēselē pastāvīgi tiek uzturēts meditācijas noskaņojums, bet gan tādējādi, ka cilvēks vienmēr jūt, ka no meditācijas pārdzīvojuma visā dzīvē ieplūst stiprinājums. Ja meditācijas noskaņojums kā pastāvīgs iespaids caurvij visu dienas dzīvi, tad tas izplata pāri tai kaut ko tādu, kas traucē šīs dzīves dabiskumu. Tad pašas meditācijas laikā tas nevarēs būt pietiekami spēcīgs un tīrs. **Pareizos augļus meditācija nes, tieši pateicoties tam, ka tā ar savu noskaņojumu izceļas no pārējās dzīves. Un, ja tā tiek izjusta kā kaut kas sevišķs, izcils, tad tā vislabāk ietekmē cilvēka dzīvi.**

Rudolf Steiner, "Von dem Vertrauen, das man zu dem Denken haben kann, und von dem Wesen der denkenden Seele. Vom Meditieren." aus „Die Schwelle der geistigen Welt“, GA 17